

Partaorakas

Raggtaggsvamp
Hydnellum mirabile

Uhanalaisuusluokka (IUCN): vaarantunut (VU)

Uhanalainen (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Partaorakas on keskisesti jalallinen, suurehko ja huopamainen orakas. Itiömät kasvavat yksittäin tai kehinä, jolloin jotkut lakit saattavat kasvaa yhteen. Lakki on 5–15 cm leveä ja sen vaalean kellanruskea tai oliivinsävyinen yläpinta on takkukarvainen, kuohkea ja vettä imevä. Alapinta on okrankeltainen tai vanhana suklaanruskea, terävät piikit ovat hoikkia ja pitkiä. Jalka on yläpinnan värinen ja huopakarvainen. Vanhana partaorakas saattaa muistuttaa vanhaa siniorakasta (*H. caeruleum*), mutta partaorakkaan lohkopinnassa ei ole sinimustaa väriä. Kuolleet, tummuneet itiömät muistuttavat ruosteorakasta (*H. ferrugineum*) ja lajit on vaikea erottaa toisistaan.

Elinympäristö ja levinneisyys

Partaorakas kasvaa rehevissä kuusivaltaisissa metsissä, joissa on paksu sammalpeite. Itiömät kasvavat usein sammaleen uppoutuneina. Laji on Suomessa hyvin harvinainen, kaikki tunnetut kasvupaikat ovat Etelä-Suomessa.

Nykytila ja uhkatekijät

Partaorakas on taantunut metsien käytön ja peltojen raivausten takia. Nykyisin lajia uhkaavat metsien uudistus- ja hoitotoimenpiteet, joiden seurauksena kasvupaikan sammalpeite vaurioituu tai häviää. Yksi partaorakkaan nykyisistä tunnetuista kasvupaikoista on suojeltu.

Hoitosuositukset

Partaorakkaan kasvupaikka tulisi rajata metsänkäsittelyn ulkopuolelle. Lähiympäristössä tulisi tehdä vain varovaisia poimintahakkuita voimakkaan metsänkäsittelyn sijaan. Harvennushakkuut tai päätehakkuut saattavat aiheuttaa kasvupaikan sammalpeitteen korvautumisen hakkuuaukiolle tyypillisellä kasvillisuudella, jolloin partaorakas ei paikalla enää viihdy.

Lähteet

- ArtDatabanken 2010. *Hydnellum mirabile*. [Viitattu 14.9.2011.] http://www.artfakta.se/Artfaktablad/Hydnellum_Mirabile_789.pdf
- Kotiranta, H. Saarenoksa, R. & Kytövuori, I. 2009: Aphyllophoroid fungi of Finland. A check-list with ecology, distribution and threat categories. – Norrlinia 19:1-223.
- Niemelä, T. & Kotiranta, H. 1993. Orakkaitten määrittämissopas. – Helsingin yliopiston kasvitieteen laitoksen monisteita 134. Helsinki. 55 s.
- Salo, P., Niemelä, T. & Salo, U. 2006. Suomen sieniopas. Luonnontieteellinen keskusmuseo, kasvimuseo ja WSOY. Helsinki. 512 s.